EENIGE WOORDEN

NAAR AANLEIDING DER BROCHURE OVER VACCINE,

VAN DEN HOMOÖPAATH

KALLENBACH Sr.,

VOOR IEDEREEN,

DOOR

D. SOETERIK,

Genees-, Heel- en Vroedmeester, praktiserende a/d. Meern.

TE DORDRECHT, BIJ

FRANCISCUS BLOM.

EENIGE WOORDEN

NAAR AANLEIDING DER BROCHURE OVER VACCINE,

van den Homoöpaath

KALLENBACH Sr.

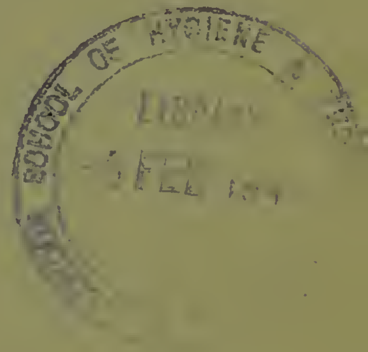
Gedrukt bij H. R. VAN ELK, te Dordrecht.

EENIGE WOORDEN

NAAR AANLEIDING DER BROCHURE OVER VACCINE,

VAN DEN HOMOÖPAATH

KALLENBACH Sr.,

VOOR IEDEREEN,

DOOR

D. SOETERIK,

Genees-, Heel- en Vroedmeester, praktiserende a/d. Meern.

TE DORDRECHT, BIJ

FRANCISCUS BLOM.

L. S.

Wij zullen opregter trachten te zijn dan de heer KALLENBACH *en bekennen alvorens, dat het minder ons doel was, eene kritiek op zijne brochure, dan wel op de persoonlijke stelling te geven, welke hij zich bezorgd heeft. Zoo als de lezer bespeuren zal, laat de laatste zich daartoe beter gebruiken dan de eerste. Bedoelde brochure diende ons slechts tot uitgangspunt. Toch hebben wij ons daarom niet onthouden hare waarde, hoezeer meer algemeen aan te toonen.*

D. S.

Du willst Wahres mich lehren? Bemühe dich nicht! Nicht die Sache.
Will ich durch dich, ich will dich durch die Sache nur sehn.

VON SCHILLER.

Zoo als aan velen bekend is, verscheen er dezer dagen te *Utrecht* eene Brochure, van den aldaar sedert korten tijd gevestigden duitschen dokter KALLENBACH, betreffende de in onzen tijd veel besprokene zaak der koepok-inenting. De titel van het boekske luidt aldus: *Waardoor heeft de vaccine* (*) *zooveel van hare behoedende kracht verloren en hoe zal men afdoende daarin voorzien?*

Wij twijfelen er aan of er wel een onder de kunstgenooten is, bij wien niet de vraag is opgekomen: „Met welk doel mag die man dat boekske wel geschreven hebben." Terwijl wij bereid zijn ons gevoelen tegen een meer gegrond te geven, zij het ons inmiddels vergund, ter opheldering dier vraag, op iets te wijzen, waarin naar onze bescheidene meening, de oplossing derzelve te vinden is. De tegenwoordige positie van den heer KALLENBACH zelf kan ons die verschaffen. Om zulks aan te toonen, dienen wij natuurlijk te onderzoeken, welke die positie zij, of wat hier hetzelfde mag heeten, wie de heer KALLENBACH is. Het doet ons leed al aanstonds te moeten vermelden, dat 's mans geschiedenis ons niets merkwaardigs van hem leert. Gaarne hadden wij gewenscht, zij ons hem had doen kennen als een geleerd man,

---

(*) De homoöpathie schijnt ook inwendig de vaccine te doen gebruiken. In het hoogste wetenschappelijke ressort hier te lande, de koningl. academ. van wetenschappen, is zelfs daarop onlangs de aandacht gevestigd (zie het jongste stuk van 't verslag), kennelijk als op een misbruik, waartegen, onder anderen, eene behoorlijke geneesk. staatsregeling dient te worden in leven gebragt.

maar vooral als iemand, die toonde een onbevangen verstand en een goed schiftend oordeel te bezitten, die zich bovendien te verhengen had in eene wettige vermaardheid (1). Zoo iets toch mogt men met regt in meer of mindere mate verwachten van iemand, die, uit den vreemde, op onzen bodem zich aan de uitoefening der geneeskundige praktijk komt wijden (2). Immers in een land, waar eene groote menigte zeer kundige geneesheeren zijn, waaronder zelfs van europesche vermaardheid, kan het niet onbillijk worden geacht, indien men, aan lieden als de heer KALLENBACH, tamelijk hooge eischen doet op wetenschappelijk gebied. Bovendien was het hem zeker niet bekend, dat *Nederland* reeds onderhevig schijnt te worden aan geneeskundige overbevolking? Intusschen zijn onze hoog gestemde verwachtingen, omtrent den heer KALLENBACH, in dat opzigt niet verwezenlijkt. Al wat wij tot dusver van dien heer weten is, dat hij geneesheer schijnt en in die hoedanigheid, bij de uitoefening zijner kunst, een enkel systeem toepast, het homoöpatische genaamd. Juist in de praedilectie nu, die de heer KALLENBACH met dat stelsel heeft en in de wijze waarop hetzelve door hem wordt toegepast en in de middelen (3), die hij aanwendt om het, met vrucht voor zijne beurs, te verspreiden, ligt de grond van het verschijnen der bedoelde brochure. De heer KALLENBACH toch is zich bewust, zooveel wetenschap kennen wij hem gaarne toe, de geneeskundige praktijk te exerceren op eene wijze, die hier te lande sints lang geen enkel noemenswaardig voorstander meer telt en zulks om de zeer gewigtige reden, dat, zoo er al een eenig stelsel in de behandeling van ziekten algemeen ware door te voeren, daartoe het zoogenaamde homoöpathische, van alle stelsels, misschien wel het minst bruikbaar is te noemen. Of laat ik liever zeggen, dat het zoogenaamde homoöpathische stelsel het bespottelijkste is, hetgeen misschien ooit in eenig menschenbrein is uitgebroed. Wij ontkennen daarom niet, dat er werkelijk moed toe behoort om de schier atomistische minima der geneesmiddelen te berekenen (4), waarmede men, volgens dat stelsel, ziekten bestrijdt, evenmin als het betwij-

feld wordt? het veel kieschheid verraadt, zich onledig te kunnen houden met de verzameling der meest walgelijke uitwerpselen van dieren en menschen (5) en die zijne lijders toe te dienen. Noch de wetenschap, noch de goede smaak der hollandsche medici kunnen daarom goed keuren, dat men zoodanig stelsel vooral thans nog ergens tracht toe te passen. Ontzeggen zij dus alle sympathie aan hetzelve, hoe dwaas moet in hunne oogen de man zijn, die zich daardoor een bestaan zoekt te verschaffen. Is de geest, die in dit stelsel heerscht, nu eenmaal voor bepaald charlatanistisch verklaard, hoe zal dan hij die het, en dat nog wel algemeen wil in praktijk brengen, het wraken durven, men hem den naam van charlatan waardig acht.

Ziedaar de positie van den heer KALLENBACH. Welke verhouding hieruit voor hem ontstaat, tegenover zijne kunstgenooten, is zeer gemakkelijk te begrijpen. De heer KALLENBACH moet daaronder natuurlijk eene zekere mate van kwelling ondervinden. Het moet hem zijn, als bevond hij zich voortdurend in het verhoor eens regters. Zijne gemoedsrust en zijne wetenschappelijke conscentie lijden onder die gestadige foltering meer, dan de *Milch-Kuh* in staat is te verzachten; daarom is de laatste hem nogthans niet minder dierbaar. Welk een strijd moet er heerschen in de ziel van den eerlijken? Duitscher. Hier zijn naam en de rust zijns gemoeds, ginds de verlokkende uijer, waarnaar hij de hand slechts behoeft uit te steken, om de weelderige zwelling tot zijn voordeel te doen slinken; hier de stem des gewetens, ginds het goedige, onnoozele dier, welks aanblik alleen, hem reeds een wellust is; 's nachts niets als liefelijke droomen, met koeachtige beelden vermengd, des daags niets als hatelijke stemmen, die hem schijnen toe te roepen: *O wie viele Feinde der Wahrheit! Mir blütet die Seele, seh' ich das Eulen-geslecht, das zu dem Lichte sich drängt.* Wie zou den heer KALLENBACH zulk een' toestand willen benijden? En bij dat alles behoeft het ons niet verwonderen, als die man zich nog door zijne kunstgenooten miskend acht. Ziedaar de oorzaak van het ver-

schijnen der brochure des heeren KALLENBACH. De man heeft getracht, daardoor een beteren dunk van zich te verwekken, door te willen toonen, dat hij, benevens het homoöpatisch stelsel, ook geenszins vreemd was, aan de kennis van andere zaken van geneeskundig belang. Hij heeft beproefd, het begrip van eenzijdigheid en bekrompenheid, hetgeen men van hem heeft opgevat, te verzachten, zoo niet uit te wisschen.

Zullen wij nu nog onderzoeken of de soort *amende honorable*, die de heer KALLENBACH bij zijne kunstgenooten als met dit geschrift maakt, hoop biedt op wel slagen? Dit schijnt geheel overbodig en ware het alleen voldoende te beweren, dat de poging door hem gedaan, *„misslungen ist.”* Ja wij houden het er voor, dat hij nu, noch ooit, zoo lang hij niet toont den beroemden? naam niet meer te verdienen, dien hij zich als geneesheer verworven heeft, op eenige concessie van den kant zijner kunstgenooten te rekenen heeft.

Had onze beschouwing tot dus ver alleen den persoon des heeren KALLENBACH en diens verhouding tot zijne kunstgenooten ten doel, thans willen wij een paar woorden aan de vrucht zijner wetenschap schenken, zoo als wij die in meer bedoeld geschrift zien neergelegd. Zullen wij eene kritiek van zijn werk geven, geëvenredigd aan den omvang van het geschrift of enkel de algemeene waarde er van nagaan? Het laatste zal gelooven wij ruim voldoende zijn. Welke is dan die waarde? Volgens de eigene woorden van den heer KALLENBACH maken de beschouwingen, die hij in hetzelve geeft, noch op volkomenheid, noch op wetenschappelijkheid aanspraak. Verdient de heer KALLENBACH in het algemeen het vertrouwen zijner kunstgenooten niet, hier zouden zij hem dit een oogenblik hebben kunnen schenken, als hij de volle waarheid in zijne woorden had gelegd en gezegd, dat zij (die beschouwingen) geene aanspraak maken *kunnen* op, enz. Inderdaad hetgeen hij leverde is niets minder dan volkomen en wetenschappelijk; de derde negatieve eigenschap is, dat het niets nieuws bevat en in betrekking tot het tegenwoordig standpunt der wetenschap zeer heterodoxe begrippen verraadt.

Een vlugtige blik in de dertig bladzijden, op regtzinnige wijze, tegen veertig cents te koop geboden, is voldoende om zich van een en ander te overtuigen, en om met ons in te stemmen, dat de poging van den heer KALLENBACH, om daarmede de sympathie zijner kunstgenooten te winnen, volkomen vruchteloos zal blijven, hetgeen trouwens niet anders kon van een man, dien men met uroscopen en dergelijke kwakzalvers op eene lijn geplaatst heeft.

Mogt men, na het hier besprokene, nog naar het bewijs verlangen voor het geuite gevoelen, dat de heer KALLENBACH zijn geschrift met gezegd doel heeft in het licht gegeven, zoo erkennen wij, dat zulks moeijelijk regtstreeks te leveren is. Toch kan het uit eene verdere beschouwing der zaak als van zelf volgen. Wij vragen daartoe voornamelijk: Met welk oogmerk kan iemand geoordeeld worden, over eenig onderwerp geschreven te hebben. Dat kan hoofdzakelijk zijn: 1°. Ten dienste der wetenschap die men beoefent, en in het gegevene geval dus ten nutte van het geneeskundig personeel en der lijdende menschheid. 2°. Om van zijne wetenschappelijkheid te doen blijken, hetzij, dat dit enkel geschiedt om naam te maken, hetzij, dat de schrijver daardoor eenige promotie, of het bezit van eenig radicaal beoogt. 3°. Om enkel stoffelijk gewin.

De beide eerst gestelde redenen kunnen in het geval des heeren KALLENBACH niet in aanmerking komen, om reden, hij als dan iets had moeten leveren hetgeen zich, zoo al niet door dadelijke nieuwigheden, dan toch door tamelijke volkomenheid en wetensehappelijkheid onderscheidde. Gelijk wij zagen, wordt er echter niets van dat alles in het geschrift van den heer KALLENBACH gevonden. Al wat daarin is neergelegd is oud en over bekend aan elk eenigsins wetenschappelijk geneeskundige en beschaafd burger zelfs, dus ook aan de nederlandsche regering. Noch de een, noch de ander behoeft het dus den heer KALLENBACH als eenige verdienste aan te rekenen, dat hij zich geschaard heeft aan de zijde van velen, die getracht hebben eene zaak in herinnering te houden, waar-

over misschien reeds te veel geschreven en gehandeld werd. Stoffelijk gewin kan de heer KALLENBACH even min met zijn werk beoogd hebben. Dan toch had het althans van eenigen omvang moeten zijn. Zijne bedoeling schijnt dus geene andere te kunnen geweest zijn dan die, waarop wij het eerst gewezen hebben. Hoe hij geslaagd is hebben wij gehoord en dat kon wel niet anders als wij bovendien in aanmerking nemen, dat de heer KALLENBACH, wiens geschrift waarschijnlijk ook in handen van vele leeken zal worden gebragt, tracht, zelfs de vaccinatie als een middel van homoöpathische vinding te doen voorkomen, iets waardoor hij tevens toont eene zeer geschikte? taktiek te hebben, om zijne kunstgenooten een milder denkbeeld van zich te doen opvatten.

Eene wetenschappelijke kritiek eindelijk, kan de heer KALLENBACH in gemoede op zijn werk zeker wel van niemand verwachten, allerminst nog misschien van zijne utrechtsche kunstgenooten.

Immers, alleen wetenschappelijke voortbrengselen mogen aanspraak maken op wetenschappelijke beoordeeling.

Ten slotte: De heer KALLENBACH wil zijn geschrift slechts als eene proeve beschouwd hebben, om de algemeene aandacht op het bovengenoemde onderwerp te vestigen. *Hij* meent dus daartoe *de bevoegde persoon te zijn* en zulks terwijl er welligt meer dan ooit over deze zaak door anderen is geschreven. Hij sta ons echter toe, hieromtrent eene geheel tegenovergestelde meening te hebben. Wij durven den heer KALLENBACH iedere bevoegheid, om deze en dergelijke zaken in het openbaar te behandelen betwisten en dat niet enkel, omdat zijne stem nog te vreemd klinkt in onze ooren, omdat zijne stelling uit haren aard hem in Nederland altijd vreemdeling zal doen blijven, zoo lang hij een handhaver toont te zijn van de dwaze leer: similia similibus curantur (6), maar ook omdat de heer KALLENBACH, sedert hij hier te lande gevestigd is, in alles blijken heeft gegeven van zijne innige verwantschap aan eene zekere soort parvenus.

BIJLAGE.

(1). Het spreekt wel van zelf, dat de heer KALLENBACH ons door zijne komst hier te lande niet zou hebben verheugd? indien er in *zijn* land gelegenheid ware geweest, zich van zoodanige „Milchkuh" te verzekeren, als een verstandig deel der hollandsche natie hem schijnt te zijn.

(2). Hoezeer wij ons liever niet scharen aan de zijde van hen, die den heer K. beschouwen als tot de zoogenaamde ingesmokkelde waren te behooren, onthouden wij ons niet hier openlijk te bekennen, het ons voorkomt, men de utrechtsche geneesheeren nimmer gevoeliger als in het aangezigt had kunnen slaan, dan door openlijk de hand te leenen aan de vestiging van den *Duitscher*. Mogt zulks, gelijk het schijnt, voor een groot deel te wijten zijn aan den invloed van zeker raadslid te Utrecht, dan heeft die man wel getoond zijne roeping te begrijpen en verdient hij, dat de genoemde medici, mede al hun' invloed besteden aan zijne verheffing tot lid der Staten-Generaal, ten einde hem alzoo de ruimste gelegenheid te verschaffen, van zijne opregte nationaliteit te doen blijken!

(3). Onder die middelen mag vooral genoemd worden, het verkoopen van geneesmiddelen, waarmede de heer K. zich bezig houdt. De heer K. weet zeer goed, dat niets hem daartoe het regt geeft. Mogt hij nu nog vragen, waarom men hem zulks niet verbiedt, dan antwoorden wij: de heer K. weet wederom zeer goed, dat er op het gebied der geneeskundige staatsregeling, bij ons te lande thans eene bijna volslagene anarchie schijnt te heerschen en dat hij daarin dus, gelijk alle kwakzalvers, steun vindt voor zijne ongeoorloofde handelwijze. Maar ook weet de heer K. nogmaals zeer goed, dat, waar eene zedelijke wet niets vermag, ook andere wetten, buiten ons, even weinig eerbied zullen verwekken. Zoodanige zedewet schijnt de heer K. niet te kennen. Bijgevolg weet ieder, wat men in dit opzigt van hem te wachten heeft. Velen veroordeelen het, dat de geneesk. commissie

zich, tegenover de praktijken van den heer K., zoo werkeloos betoont. Bij de geringe magt, die zij schijnt te bezitten, komt het ons echter wenschelijker voor, dat genoemd ligchaam zich alzoo lijdelijk blijft betoonen, dan dat zij een protest begon, dat ten slotte enkel dienen zou, om den roem? des heeren K. te helpen verbreiden, gelijk dit in 't algemeen elken kwakzalver ten deel moet vallen, als eenige regtbank tot zijne vrijspraak besluit, op grond eener gebrekkige wetgeving. Ontgaat toch zoodanig iemand dien ten gevolge de welverdiende straf, dan is de groote hoop terstond gereed tot het besluit, *dat er niet gestraft werd op grond van valsche aanklagt.* Van de magteloosheid der wet gewaagt echter niemand. Zoo ook komt het ons voor, dat er niets meer geschikt is om de thans bestaande kwakzalverij te bevorderen, dan juist het voortdurend *magtelooze* protest daartegen, dat wel nimmer, van welken kant het ook komen moge, maar vooral als het van geneeskundigen uitgaat, iets goeds zal afdoen. Terwijl gene toch steeds stouter het hoofd opsteekt, zijn de laatsten niet bij magte het groote publiek te overtuigen, het niet uit jalousie de métier is, dat zij tegen haar hunne stem verheffen.

(4). Volgens de leer der homoöpathie, betoonen geneesmiddelen, in den regel, zich eerst in zeer kleine hoeveelheden het werkzaamst in het menschelijk ligchaam. Zoo geeft men, na bijvb. 12 droppels van eenig onschuldig vocht met een paar pond water te hebben verdund, van dat aldus verdunde geneesmiddel, tot gebruik daarvan, een honderdste gedeelte, waarvan dan weder twee of drie malen daags een paar droppels moeten genomen worden. Men kan berekenen welk voordeel daaruit voor hem volgt, die zijne lijders op deze wijze onthaalt.

(5). Onder de geneesmiddelen in de homoöpathische apotheek (*) voorhanden, vindt men allerlei uitwerpselen van menschen, benevens verschillende soorten van ongedierte, die de voorstanders der homoöpathie hunne lijders respectievelijk toedienen (wel moge het hun bekomen). Welligt zal de heer K. aanmerken, dat er van dat alles niets gebruikt wordt, maar dan begrijpen wij niet, waartoe men ze er in opneemt. Wij weten, dat er in andere apotheken insgelijks geneesmiddelen voorhanden zijn, die misschien nimmer worden toegediend. Intusschen is dit niet, omdat de geneesheer, die ze voorschrijft, zich zou moeten schamen zijn lijder daarmede bekend te maken, maar meestal enkel omdat men de aan dezelven toegekende kracht of werkzaamheid meent te mogen wantrouwen.

(6). Elk geneesheer, die tegenwoordig nog zou willen trachten volgens een bepaald stelsel, welk het ook zijn moge, verschillende ziekten te bestrijden, die zich in het menschelijk ligchaam ontwikkelen kunnen, zou, op

---

(*) Men leze de homoöpathische pharmacopoeæ van Dr. CASPARI, homoöpathisches Dispensatorium van Dr. F. HARTMANN en van CARL ERNST GRÜNER.

't zachts genomen, den naam van dwaas verdienen. Waarom? Omdat de ondervinding geleerd heeft, dat zoo iets eene onmogelijkheid is, tenzij men het leven zijner lijders achte als eene zeepbel, waarmede niets verloren gaat als zij verdwijnt. En daar nu de ondervinding de beste leermeesteres wordt genoemd, zoo staat het vast, dat zij hare kweekelingen hoogst waarschijnlijk in deze den regten weg heeft leeren kiezen. En die weg is? Deze, dat in de geneeskundige praktijk alle stelsels schadelijk zijn, niet alleen als men die algemeen toepassen wil, maar vooral omdat de behandeling van zoo verschillende ziekten als er verschillende voorwerpen (als men wil gestellen) bestaan, zoogenaamde methoden noodwendig uitsluiten moet, ten zij men, zooveel onderling van elkander afwijkende stelsels daarstellen kon, als er uiteenloopende ligchaamsgestellen bestaan kunnen. Ter opheldering moge nog dit als voorbeeld dienen. Wederom is het de ondervinding die ons leert, dat, zoo twintig menschen cholera krijgen, die ziekte bij ieder hunner een verschillende loop kan hebben. Hieruit volgt van zelf, dat het verkeerd zou zijn, die ziekte bij allen juist op dezelfde wijze, van het begin tot het einde, te willen behandelen. Dit zou gelijk staan met het voorstel van iemand, die het bouwen van huizen tot regel zou willen maken, die van elkander in geen enkel opzigt verschilden, zoo min in grootte als in orde en wat dies meer zij. Zulk een voorstel zou ten minste van geen te helder doorzigt getuigen, want, hoe talloos veel zijn niet de gelegenheden, die zich voordoen kunnen, om zulk een regel tot eene onmogelijkheid te maken. Dat weet ieder.

Zijn stelsels dus in het algemeen steeds verwerpelijk, in het vak van geneeskunde zijn ze zulks boven mate, want, even stelselmatig als men zou trachten te genezen, zou men dikwijls stelselmatig het leven van vele menschen opofferen. Ziedaar het verderfelijke van stelselzucht voor zijne lijders, als een geneesheer zich daaraan heeft overgegeven.

Bij den Uitgever dezes zal binnenkort verschijnen.

Iets over Homoöpathie en hare Uitoefenaren, van denzelfden Schrijver.

Over de bepaling der belangrijkste Voedingstoffen voor de Planten, der voornaamste voorwaarden van het plantenleven en de verhouding van den grond, ten opzigte onzer cultuurgewassen. Naar Prof. von Liebig, door G. Duffer Blom.

